

«РАБОТА БИБЛИОТЕКИ ХНТУСХ ПО ВОПРОСУ ОРГАНИЗАЦИИ КУЛЬТУРНОГО ДОСУГА СОТРУДНИКОВ УНИВЕРСИТЕТА И СТУДЕНТОВ»

...Поездка сотрудников университета в Святогорскую Лавру (в то время в Святогорский мужской монастырь) положила начало созданию клуба. Экскурсия начиналась в г. Изюме, где мы посетили Вознесенский храм, посетили самое высокое место Харьковщины - гору Кремянец, где расположен древний природный памятник «Половецкие бабы» и Мемориал в память о погибших в Великой Отечественной войне. И затем посещение Святогорской Свято-Успенской Лавры, включающей в себя около 30 объектов: среди них - Покровский и Успенский храмы, красавица на меловой скале - Николаевская церковь, древние пещеры в Меловых горах, могила Иоанна Затворника и др. Экскурсия в Святогорскую Лавру, для тех, кто впервые посетил ее дала возможность получить незабываемые впечатления о уникальном памятнике истории, составляющем национально-культурное наследие Украины. С того момента уже было организовано 3 экскурсии в Святогорскую Лавру.

Краеведение стало одним из основных направлений в деятельности клуба. Прежде всего это изучение истории, географии и топографии родного края, его растительного и животного мира. Это также изучение архитектуры, быта, этнографии, встречи и беседы с интересными людьми, знакомство с промышленностью, сельским хозяйством своей и соседних областей.

Так на протяжении 2004-2005 годов были организованы экскурсии в Краснокутский дендропарк, основание которого принадлежит семье Каразиных, где мы увидели творение природы и рук человека; посетили Пархомовский историко-художественный музей с уникальной коллекцией произведений живописи, графики и прикладного искусства.

Незабываемое впечатление оставила экскурсия «По гоголевским местам». После краткой обзорной экскурсии по г. Полтава и посещения Полтавского историко-краеведческого музея, наш автобус направился туда, где все пропитано духом великого писателя Н. В. Гоголя. В программе экскурсионного тура было: посещение краеведческого музея и картинной галереи в Диканьке, Николаевской церкви, спуск в фамильную спальню Кочубеев, а затем поездка в Гоголево - усадьбу родителей писателя.

Состоялась у нас и экскурсия в один из старейших городов Харьковской области в г. Чугуев. Именно здесь родился всемирно известный художник И. Е. Репин. В программу входило посещение мемориального дома - музея художника, а также картинной галереи Чугуева, где работает выставка «Лауреаты премии им. И. Е. Репина». Побывали мы и в поселке Кочеток, посетили Свято-Владимировский храм, а также музей Воды, где еще раз услышали о воде и ее прямом значении для всего живого на планете.

Не оставила никого равнодушным интереснейшая экскурсия в солевые пещеры (пос. Соледар Донецкой области), где мы своими глазами увидели подземное царство соли на глубине 170 м; яркие впечатления оставила экскурсия на завод «Шампанских вин» в г. Артемовске, где была возможность увидеть производство, а также продегустировать одни из лучших шампанских вин в Украине.

В нашей жизни порой складывается так, что мы все надеемся и пытаемся увидеть красоты зарубежных стран, а должно быть так, что бы познание мира начиналось у порога родного дома.

В сентябре 2005 года члены клуба «Досуг» отправились в путешествие по старинным усадьбам Харьковщины, взглянуть на которые сейчас - значит, заглянуть в прошлое нашего края. Помещичьи усадьбы XVIII - XIX вв. (Шаровка - Натальевка - Ст. Мерчик) - относятся к старейшим памятникам дворцово-парковой архитектуры Украины.

Экскурсия в Свято-Борисоглебский женский монастырь, расположенный в селе Водяное, раскрыла историю монастыря, рассказала нам о жизни и быте монахинь, предоставила возможность увидеть чудотворную икону «Спаса Нерукотворного». С берегов Северского Донца, в Коробовых Хуторах, где наша группа устроила привал, нам открылись замечательные виды на красивейшие пейзажи Харьковщины. Изюминкой нашего похода была водная прогулка на катере по Северскому Донцу.

Участники клуба восторгались красотой Уманского государственного заповедника Софиевка – одного из лучших образцов садово-парковой архитектуры конца XVIII - начала XIX ст. на Украине. Можно без преувеличения сказать, что ни один из парков не пользуется такой популярностью и известностью в нашей стране, как Софиевка.

Сезон 2006 года открылся посещением с. Опoшня - центра украинской керамики. Посещение Национального музея, познакомило нас с историей этого ремесла, с работами известных мастеров, с процессом создания керамических изделий. Гончарные изделия опoшнянских мастеров хранятся в лучших музеях мира, а их традиции успешно развиваются.

Летом того года состоялась экскурсия «По Скoвородино-вским местам», которая познакомила с жизнью и творчеством выдающегося украинского поэта, философа и просветителя Г. С. Скoвороды, с тем краем где он жил и работал, где высказал свои мудрые мысли, актуальность которых не померкла и в наши дни. Маршрут проходил среди природы, которую он воспел в своих литературных и философских произведениях.

Осенью 2006 года осуществилась наша давняя задумка – организовать экскурсию во Львов. Известные путешественники со всего мира твердили, что Львов – один из самых красивых городов Европы, его нельзя сравнить с любым другим городом, поэтому его называли «поэмой» «симфонией в камне», а еще украинским Парижем, украинской Флоренцией... И мы в этом убедились. Во Львове находится почти две тысячи исторических, архитектурных и культурных памятников. Это уникальное место в

которое можно приезжать вновь и вновь для раскрытия его тайн, для познания своеобразной красоты старинного города.

В планах клуба на будущее: поездки в Каменец-Подольский, в древний город Чернигов, есть желание посетить города Сумы и Одессу, для обмена опыта работы с коллегами из Сумского и Одесского аграрных университетов, а также вновь посетить город Львов.

Эмоциональная сторона путешествий многогранна: радость встреч с новыми людьми, особое чувство общения с природой, возможность духовного обогащения, расширения кругозора – это все то, что дает развиваться человеку как личности, способствуют формированию чувства коллективизма, ответственности.

В заключении некоторые выводы. Стало очевидным, что экскурсионный туризм – это не просто увлечение или мода, а жизненная потребность, которую осознало цивилизованное человечество на фоне резко изменившихся условий жизни.

Весь негативный аспект современного образа жизни, вынуждает человека, как правило, активного, энергичного, жизнерадостного, увлеченного работой выбирать время для общения с природой, с людьми, с прекрасным. Поэтому все члены клуба «Патриот» - поставили перед собой цель – «Ни года без путешествий»!

Кірєєва С. М.

(Інформаційно-культурна складова освіти:
основні проблеми та перспективи у формуванні
особистості : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.
23-24 листоп. 2006 р. - Х., 2006)

«ПОДОРОЖ ІСТОРИЧНИМИ МІСТАМИ ЗАХІДНОЇ КРАЇНИ»

*«Якщо в тебе нема вчителя –
твоїм вчителем може стати подорож»
Народна мудрість*

...В цьому році було оголошено перелік «Семи нових чудес світу». Наша країна не бажає відставати від світового суспільства і невдовзі визначить свою «найвизначнішу семірку». В липні місяці 2007 року головою оргкомітету акції «Сім чудес України» було названо 21 об'єкт - номенант, які будуть претендувати на звання «національного дива».

Члени краєзнавчо-туристичного клубу «Патріот» (клуб створено у 2005 році в ХНТУСГ) вже побачили деяких претендентів на звання «Чудо», а саме в травні місяці ми здійснили подорож у **Кам'янець-Подільський** історико - архітектурний заповідник, **Хотинську фортецю**, **Музей Писанки** (м. Коломия), і ось нещодавно на власні очі побачили **Свято-Успенську Почаївську Лавру** і **Острозьку фортецю**, та деякі інші «перлини» Тернопільщини, Волині та Галичини.

Всі члени клубу згодні з думкою, що на жаль ми часто не знаємо, які цікаві пам'ятки історії, культури та природи знаходяться за межами рідного міста, чому так вартий уваги той чи інший регіон. Після цих екскурсій з певною мірою можемо стверджувати, що кожний куточок України подібний витвору мистецтва. Свідком тому, служать численні архітектурні ансамблі, старовинні садиби та парки, фортеці, вежі, музеї під відкритим небом і т.п.

З містом Тернополем наша туристична група знайомилась протягом трьох днів, коли ми виїжджали на запланований маршрут. Тернопіль – місто порівняно молоде. Перша писемна згадка датується 1540 роком. Ровесником міста є замок, який коронний гетьман Ян Тарнавський вибудував його задля власної безпеки. Хоча Тернопільський замок ніколи не був головною резиденцією своїх власників, функції оборонної фортеці він виконував аж до початку XIX ст.

Православні святині в усі віки притягували до себе людські серця та душі, і тому наш екскурсійний маршрут привів до знаменитої **Почаївської Свято-Успенської Лаври**, яка є однією із найбільших і найвідоміших духовних центрів православної частини християнського світу.

За декілька кілометрів від **Почаївської Лаври** на околиці старовинного села **Онiшкiвцi** стоїть скит праведної Анни, що складається з храму, житлового комплексу та декількох інших споруд. Вода озера, голубувата на колір, вважається цілющою, пробиваючись із надр землі, вона має постійно однакову температуру. Протягом віків православні звідусіль приїжджають до джерела щоб зануритися в його священні води та отримати зцілення від своїх недугів.

По дорозі на Почаїв увагу мандрівників привертає **Божя гора**. Ця пам'ятка природи має дві вершини. Під однією з них б'є джерело, воду з якої вважають цілющою. Саме до них, до цих вершин піднімаються люди, щоб випити благодатної води.

На другий день нашого перебування ми відвідали стародавні міста: **Збараж, Кременець, Вишнівець, Остріг**. Їх історія - це ціла низка важливих історичних подій, які дзеркально відбивають історію нашої землі.

В містечку **Рогатин** знаходиться пам'ятник Насті Лісовській, більш відомій, як Роксолана, що збудований на її честь.

Місто **Галич** зустрів нас давнім духом князівської слави, мальовничими краєвидами та старовиною. До нашого часу збереглося багато архітектурних пам'яток, які входять до комплексу національного заповідника «Давній Галич».

Далі у **Івано-Франківську** члени клубу відвідали туристичні об'єкти: комплекс палацових споруд 1672 – 1682 рр., ратушу (1695 р.), костел (1703 р.) та інші.

Наша подорож була насичена зустрічами з минулим, переповнювалась враженнями від мальовничих краєвидів. В устах екскурсіводів оживала історія чи правдива легенда, яка переносила нашу увагу в ті далекі дні. Ми зрозуміли, що в такій історико – архітектурно - мистецькій оазі жите-

лі цих історичних міст живуть щоденно, вросли в неї, але завбачено тримають відкритою нішу для кожного, хто хотів би завернути свої туристичні мандри до цих країв. Спадщина цих країв - це творіння рук представників різних етносів, що населяли цю територію у впродовж шести століть.

Сподіваємось, що і надалі майбутні екскурсії будуть знайомити нас з невідомими традиціями та сторінками історії, допоможуть оцінити красу природи. Наші подорожі дають можливість не тільки відпочити, а й здобути нові знання і здійснити незвичайні відкриття, і тому клуб «Патріот» має в планах такі маршрути, що не оставлять байдужими навіть тих, хто подорожував в інших цікавих куточках світу.

С. М. Кірєєва

(Сільський інженер. - 2007. - № 73)

«ЦІКАВІ МАРШРУТИ СЛОБІДСЬКОЇ СУМЩИНИ»

...16 жовтня 2011 року відбулась чергова подорож нашого краєзнавчо-туристичного клубу «Патріот». На цей раз учасники подорожі відкривали для себе Сумщину. Наш автобус швидко проминув Богодухів, кордон Харківської і Сумської областей і ось, наша перша зупинка - **місто Охтирка**.

Козацькі слобідські полки відігравали значну роль у захисті південних кордонів Російської держави. Серед них і Охтирський полк, склад якого формувався із населення краю. Козаки покрили себе славою у боротьбі з татарами і турками, брали участь у всіх військових компаніях Росії: Північній війні, війні за здобуття Криму.

Огляд Охтирки ми починаємо з її головної перлини, пам'ятки архітектури національного значення – **комплексу Покровського Собору**, який складається з трьох різночасових мурованих споруд: саме Покровського собору, Введенської церкви - дзвіниці та церкви Різдва Христового. Поруч з комплексом Покровського собору знаходиться ще одна церква – **Спасо - Преображенська**. Вона збудована у 1905 році у візантійському стилі, зараз реставрується. Останній храм, який ми оглянули – **Михайлівська церква**, яка стоїть на північному виїзді з міста. Історія не залишила нам ім'я архітектора храму, але його талант не викликає сумнівів.

Всі церковні споруди Охтирки - можна віднести до кращих зрізів архітектурних споруд Сумщини, до унікальних витворів Слобожанської регіональної школи монументальної архітектури.

Виїхавши з Охтирки наш автобус прямує на **Тростянець**. Наша дорога пролягає серед вічнозелених соснових лісів. Але недовго: за якісь 10-15 хвилин нам відкривається панорама Тростянця. Над містом височіє його головна домінанта – побудована на початку ХХ ст. **Вознесенська церква**. Це одна з двох церков, які спроектував видатний харківський архітектор **Олексій Бекетов**. Одна з них була

побудована в Харкові і до наших часів не дожила, а ось друга і досі милує око гостям Тростянця.

Головна туристична «принада» міста – **комплекс Тростянецької садиби**. Він складається з палацового будинку, Круглого двору і Благовіщенської церкви. Садиба у Тростянці має історико - архітектурну й меморіальну цінність, як рідкісний збережений зразок панської садиби, вирішеної в стилістиці історизму. Поруч з садибним будинком височіє романтична споруда – **Круглий двір**, зведений у 1820-х рр. Зовні вона виглядає як справжній замок – міцні стіни, які утворюють овал, чотири могутні башти з бійницями і готична арка воріт. Але використовувався Круглий двір зовсім не для оборони, а для...виступів кріпацького театру і цирку князів Голіциних. (Круглий двір був одним з трьох представників Сумщини у **конкурсі «7 Чудес України»**).

Викликав у нас інтерес чудовий куточок природи - **урочище Нескучне** з романтичним гротом. Старовинний дендропарк Нескучне найбільше розвивався за часів Леопольда Кенінга – великого любителя і знавця лісів. Сонце вже сіло за обрій, коли ми прощались з чудовими краєвидами Сумщини. Стомлені, але задоволені, ми везли з собою купу вражень та фотографій. Навколо були безкраї поля рідної Слобожанщини, яку відтепер ми впізнали по новому...

С. М. Кірєєва

(Сільський. інженер. - 2012. - № 100)

**«ВІЗИТКИ КАРПАТСЬКОГО КРАЮ:
ЗАМІТКИ ПОДОРОЖУЮЧИХ»**

*«Туристична подорож – ефективний
засіб культурного збагачення особливості. Туристи
сподобляються бджолам: вони збирають нектар з кві-
ток досвіду всіх народів»*
О. Онищенко

В травні 2011 року краєзнавчо-туристичний клуб «Патріот» здійснив заплановану подорож Карпатським краєм в рамках проекту «Дивовижна Україна - все те, що варто побачити на власні очі». Наша подорож - лише коротке знайомство з минулим і сучасним цієї землі, що не залишає байдужих тих, кого цікавить краса природи, пам'ятки старовини, різноманітні національні культури, їхні звичаї та традиції...

Ми стверджуємо, що у **Карпатах немає посередніх місць – є гарні і дуже гарні!**

Свою подорож дивовижним краєм ми почали зі знайомства з **Трускавцем**. Чого тільки не знала трускавецька земля: це був край солеварень, нафтових та озокеритних копалень, тут добували сірку, свинець, цинкові руди. Але поступово край солеварів перетворився у курорт Трускавець. Побувати у Трускавці стало престижним. Розпався Союз, але не розпався Трускавець. Трускавець - це найбільший у світі бальнеологічний курорт, куди щомісяця з'їжджаються на відпочинок і лікування біля 15 тисяч курортників з різних країн. Уявляєте скільки зустрічей і проводів!

Наступна наша зупинка місто **Самбір** - одне з найстаріших та наймальовничих міст на Прикарпатті. У місті багато цікавих житлових споруд та декілька монастирів. Нам довелося побувати у костелі Святого Станіслава при Бернардинському монастирі, де нас вразив концерт та звучання одного з найбільшого органу Європи.

Перебуваючи в Самборі, ми не змогли не відвідати унікальне село **Кульчиці - батьківщину Петра Сагайдачного**, найвидатнішого гетьмана Війська Запорозького і

полководця, засновника Київського братства. Доволі цікавим є історичний факт, що з цього села походить і ще кілька відомих козацьких гетьманів: Марко Жмайло, Іван Сулима, Павло Павлюк.

Але відомі Кульчиці не самими гетьманами. У селі народилася людина, яка познайомила Європу ... із кавою. Це Юрій Кульчицький – український купець, герой оборони Відня. Історія життя цієї людини дуже цікава. За порятунком міста вдячні австрійці подарували героєві весь запас трофеїв кави. Юрій Кульчицький відкрив у Відні кав'ярню «Дім під синьою пляшкою», яка стала одним із популярніших місць австрійської столиці. Із вдячності й за каву, й за визволення міста від турків городяни встановили на одній із віденських вулиць пам'ятну статую славетному українцеві. Так що, коли в українських містах зараз масово з'являються модні віденські кав'ярні, то знайте: насправді вони ніякі не віденські, а наші, українські!

Наша мандрівка привела нас до старовинного міста **Дрогобич**, яке є своєрідною столицею львівських Карпат. Ми дізналися про його цікавинки: про те, що Дрогобич був центром солеваріння, а на гербі його зображено дев'ять бочок солі, які символізують дев'ять солеварень, зараз в місті є один антикварний солеварний завод, і уявляєте, дата заснування заводу – 1250 рік! Щодо архітектури - в місті декілька дерев'яних храмів. Найвражаючий з них – Святого Юра (XV-XVII ст.) – один з найяскравіших зразків галицької народної архітектури.

А біля вежі стоїть пам'ятник Юрію Котермакові, який на честь своєї Батьківщини взяв собі псевдонім Дрогобич. Він був вченим, доктором медицини і філософії, автором першої української друкованої книги. А ще Юрій Дрогобич був певний час ректором найстарішого вузу Європи – Болонського університету. Ось так!

Дрогобич має своє неповторне обличчя і атмосферу. Тут, попри все, зберігся дух старої Галичини. Дуже хотіло-

ся б, щоб інші українські міста не втрачали свого обличчя і своєї «українськості».

Мандруючи у південному напрямку від Дрогобича проїхали ми через дивовижне селище **Східниця**, що розташоване серед зелених гір. Саме тут починається національний парк «Сколівські бескиди». Пройде ще не одне століття, поки цей куточок стане відомий у всій Європі. Тут вперше було пробурена свердловина механічним способом. Вдруге слава прийшла до Східниці майже через сто років, коли у Східниці забив фонтан нового родовища цілющої води «Нафтуса».

За кілька кілометрів від Східниці знаходяться Урицькі скелі – пам'ятка природи та археології національного значення, яка не має аналогів у Європі. Вони входять до історико-ландшафтного комплексу «**Тустань**». Величні урвисті скелі висотою до 50 м є об'єктом масового відвідування туристами, тому що тут знайдені рештки стін та будівельних конструкцій давньоруської фортеці

Мандрували ми і ще декількома туристичним місцями та містами Прикарпаття. Це місто Стрий, місто-курорт Моршин, Сколе, гірськолижний комплекс «Плай», родине село видатного українського письменника І.Франка – Нагуєвичі (назва до 1952 року).

Чисте повітря, чудові паркові зони, карпатські смереки і ялинки, чудові карпатські краєвиди, чистенькі вулички із різнокольоровими житловими будиночками – все це перетворилося на чарівну подорож. Мальовнича природа доповнювалася колоритом в національному стилі, чисельними пам'ятками історії та архітектури, а найголовніше - це спілкування з приємними доброзичливими гостинними людьми. І тому виникає бажання відвідати ці місця ще не раз.

***С. М. Кірєєва**
(Сільський інженер.- 2011.-№ 96).*

«ЖИТТЯ ЦІКАВЕ ТОМУ, ЩО В НЬОМУ Є ПОДОРОЖІ!»

**Мандрівка довжиною в тисячі кілометрів
починається з одного кроку.**

Лао Тзу

Ми любимо подорожувати, хочемо побачити інші країни, але **скільки цікавих, незнаних куточків є на рідній Батьківщині, тому й варто мандрувати**, а не тільки розглядати фотографії та відгуки в Інтернеті. Якщо сидіти дома, то звичайно все так і залишиться невідомим. А скільки цікавих людей можна зустріти!

Майже кожного року (в 2006, 2007, 2008, 2010, 2011 роках) ми подорожуємо Західною Україною і кожного разу нові пригоди, враження, емоції...Карпати у спогадах, Карпати на яву. Романтизм, мрії, недоторкана, незаймана краса гір... З Карпатами зв'язано якесь приємне, незабутнє відчуття.

Ми, як завжди, вдячні долі, що дарує нам на шляху зустрічі з цікавими людьми. Ось, наприклад, в травні 2012 року відбулася **подорож «Краса, магія та екзотика Карпат»**. В один із днів, ми відвідали музей гуцульського побуту, де познайомились з карпатським митцем Романом Кумликом. Здавалось, він може розповідати легенди, приказки безперестанку. Ми не втомлювались його слухати. А коли почули, як він грає на багатьох музичних інструментах - то захотілося ще і ще раз послухати музику та з ним поспілкуватися. Музикант, етнограф, невтомний збирач скарбів, надзвичайно цікава, неординарна особистість.

В цій мандрівці нам пощастило побачити та пізнати історію монастиря – фортеці **Манявський скит**, послухати мелодійний гомін кришталевих джерел і водоспадів, проїхатися вузькоколійкою на старовинному потязі «Карпатський трамвай», оглянути гірське курортне селище Ворохта, з комплексом трамплінів, австрійських віадуків та високогірне селище Верховина, де знаходиться **музей фільму С. Параджанова «Тіні забутих предків»**.

Історія щедро обдарувала цей край багатим і неповторним минулим, а природа – красою та різноманітністю. Протягом нашого туру, ми бачили найвищу гору України – **Говерла** (2061м), **високогірне озеро Синевир** - одне з природних чудес, та мали можливість **прогулятися географічним центром Європи поблизу селища Ділове**, що на Рахівщині. Чудові краєвиди, ліс, гори - це місця, де любили відпочивати видатні українці І. Франко, О. Кобилянська, М. Грушевський, Леся Українка, М. Коцюбинський та ін. Взагалі, ці дні, проведені в Карпатах, залишилися у нашій пам'яті надзвичайно яскравим спогадом.

Наша мандрівка завершувалась на Тернопільщині, де мали змогу познайомитися з цікавинками **невеликих міст Бучач, Чортків, села Рукомиш**. Про ці міста та місця можна багато розказувати – про ратушу зі скульптурами видатного **Пінзеля**, про старі церкви і монастирі, костели, замки та фортеці. І саме тут, багато з нас зрозуміли: безліч цікавих місць на Тернопільській землі ще нам не відомі! Отож будемо планувати мандрівку на 2013- 14 рік, саме сюди, де живуть люди, які не забувають про своє коріння, історію, спадщину.

С. М. Кірсева
(Сільський інженер.- 2013. - № 105)

«ЦІКАВА УКРАЇНА, ДЕ ВАРТО ПОБУВАТИ!»

Історія щедро обдарувала нашу країну багатим і неповторним минулим, а природа – красою та різноманітністю. Щоб по-справжньому любити рідний край, його слід добре знати, вивчати його історію, мову, культуру - і тому у святкові вихідні дні цього року члени клубу відклали буденність та вирушили за яскравими емоціями і гарним настроєм у заплановану подорож по Західному регіону «Історичні та природні пам'ятки Волині та Поділля».

До плану подорожу було включено знайомство з переможцями конкурсу «Сім природних чудес України»: Дністровським каньйоном та Подільськими Товтрами, а також численні екскурсії до замків та фортець населених пунктів Кременець, Терехівля, Бучач, Микулинці, Борщів, Нирків, Саганів, Більче - Золоте, Тернопіль; до релігійних святинь Почаївської Лаври та Зарваниці; до Джуринського водоспаду, до печери Вертеба, до наземної печери Язичницька тощо.

Так вже склалося історично, що територія Західної України завжди перебувала в епіцентрі різних міжусобиць, події минулих століть ніколи не давали жити тут спокійно. Як наслідок, **практично в кожному селі чи містечку віє історією**. Ми на власні очі, проїхавшись дорогами за різними напрямками, побачили замки, фортеці, костели, собори, старі фортифікації, що заслуговували нашої уваги.

У перший день перебування ми мали екскурсію по унікальній оборонній споруді в Україні, що зараз відома під назвою «**Тараканівський форт**» (розташована поблизу села Тараканів Дубенського району Рівненської області).

Невелике містечко **Кременець**, яке дехто з нас відвідує вдруге, завжди дивує своєю самобутністю та оригінальністю. Свою назву місто одержало від мінералу "креміль", розповсюдженого в цій місцевості. Його оточує природне намисто - сім Кременецьких гір, що виникли 50 млн. років тому, вони входять до природного заповідника «Медобори»

Подільський край відомий своїми підземними скарбницями — печерами. Саме через геологічну побудову на півдні Тернопільської, Хмельницької і на півночі Чернівецької областей сформувався цілий печерний масив: Оптимістична, Озерна, Атлантида, Мельнички, Кристалічна та Вертеба, що розташована поблизу села Більче – Золоте. Цю печеру ще називають *«Наддністрянською Помпезю»* за те, що тут знайдено найбільше предметів матеріальної культури різних епох.

Всі були в захваті від відвідування **печери Вертеба** — єдиного в Україні підземного музею трипільської культури.

Історія часом залишає багато цікавого, а іноді й таке, що не завжди піддається звичному розумінню законів природи і людського мислення. Один із фактів. Це розвалини зниклого міста Червонограду, якого немає на сучасних картах. зате вціліли рештки замку (село Нирків, на його околицях був побудований свого часу *найкрасивіший замок - палац Поділля*)

Не хватає слів описати мальовничу красу (це потрібно бачити на власні очі) унікального пам'ятника природи **Дністровського каньйону** - найбільшого в Україні і одного з найбільшого в Європі (його довжина 250 км). Утворений каньйон річкою Дністер шляхом вимивання гірських порід з Подільської піднесеності. Круті гористі або зарослі лісом береги, заввишки 100-250 метрів, нагадують земну поверхню в розрізі. Дністер довгий час служив кордоном між Україною і Польщею, отож на території каньйону близько сотні природних та історичних визначних пам'яток світового значення. Частина каньйону в Тернопільській області перетинає три її райони. Палаці і замки, монастирі і печерні церкви, старовинні маєтки і костьоли прикрашають тут береги Дністра. За визнанням фахівців Дністровський каньйон - одне з наймальовничіших місць України. У 1990 році на території каньйону був створений ландшафтний парк *«Дністровський каньйон»*.

Навряд чи знайдеться хоча б одна людина, яка б ніколи не милувалася чудовим краєвидом, не бажала поринути у затиш-

ну прохолоду лісу, не носила в собі відчуття прекрасного від спілкування з природою.

Таку можливість дають нам хіба що природоохоронні території. Такою є **природний заповідник «Медобори»**, стежками якого ми мандрували в один із днів нашого подорожжя. Наш маршрут пролягав через місто **Сатанів**, овіяний легендами, переказами, та що став містом-курортом і перетворився в лікувальну Мекку. Приїхавши у санаторій **«Перлина Поділля»**, що знаходиться на березі річки Збруч, ми дістали змогу пересвідчитися у чарівності Подільських Товтр, пройшовши запропонованою еколого - пізнавальною стежкою «До Пущі Відлюдника»

Найяскравішим спогадом залишається екскурсія до Зарваниці - це звичайне подільське село, з трьох боків захищене горбами, що покриті густим лісом. Його підковою огинає річка Стрипа, яка впадає у Дністер.

Але як розповіла нам екскурсивод, всьому світові **Зарваниця** більш відоме як святе місце, одна з головних святинь греко-католиків всього світу де знаходиться чудотворна ікона Матері Божої, яка у сні з'явилася монахові, що в 1240 році втік з Києва після зруйнування міста татаро-монголами. Зберігається образ у місцевій церкві Пресвятої Трійці і належить до найдавніших ікон в Україні. Час створення шедевр - XIII-XIV століття. У 1867 році папа Пій IX коронував ікону і надав Зарваниці особливого статусу. Відтоді тисячі паломників з усіх куточків світу навідуються до цієї святині. Собор Зарваницької Божої Матері.

Маршрут подорожжя привів нас і до міст **Буча, Тербовля, селища Микулинці** (знайоме нам назвою Микулинського пива та квасу)

Про ці міста можна багато розказувати – про ратушу зі скульптурами скульптора-дереворіза Пінзеля в Бучачі, про старі церкви і монастирі, про костели, замки у **Тернополі** та Тербовлі. Але перш за все, треба сюди приїхати, аби доторкнутися до старих легенд, будівель, дерев, до цікавих історій...

З огляду на подорож, роблю висновки: це доступний і приємний відпочинок, ми дуже полюбили цей край за його природу, автентичність, всі ми привезли безліч спогадів, нові враження та знайомства, гігабайти фотоматеріалу і, звичайно ж, море задоволення .

С. М. Кірєєва

(Сільський інженер.- 2013. - № 106)

**«КРАЄЗНАВЧА ПОДОРОЖ КЛУБУ «ПАТРІОТ»
ГОГОЛІВСЬКИМИ МІСЦЯМИ»**

Освітній туризм в Україні не існує без **екскурсії гоголівськими місцями**. Ця аксіома спонукала нас відвідати цікаві своєю історією гоголівські місця, відомі всім ще зі шкільних часів та доторкнутися до глибоких витоків літературної творчості письменника.

Перша зупинка нашої екскурсії до Полтавщини – селище Великі Сорочинці, що наприкінці серпня перетворюється на своєрідну Мекку, адже славетний Національний сорочинський ярмарок відвідують всі - від Президента України до домогосподарок.

Великі Сорочинці увійшли в історію як місце народження М. В. Гоголя. Ми оглянули літературно-меморіальний музей М. В. Гоголя, заснований у 1929 році в колишньому будинку лікаря Д. П. Трохимовського, де саме і народився майбутній письменник. В експозиції музею є унікальні документи, перші видання творів, особисті речі М. В. Гоголя, але на жаль, під час нашого перебування вони були на реставрації.

Захопив нас чудовий шедевр архітектури українського бароко XVIII сторіччя Спасо–Преображенська церква, відома не лише тим, що саме в ній хрестили письменника, а й своїм унікальним семиярусним різьбленим дерев'яним іконостасом, що вміщує в себе понад сто ікон, аналогу якого немає у світі. Церква побудована місцевими майстрами в 1732 році за замовленням гетьмана лівобережної України Данила Апостола, як гетьманська усипальниця.

Далі подорож до **Миргорода**. З того часу, як геніальний письменник Микола Гоголь вигукнув на увесь світ: «Дивне місто Миргород», його і називають Гоголівським.

Саме на честь цього міста названо один із збірників повістей. А від імен різних героїв цих повістей отримали назви вулиці та парки Миргорода. Кумедні скульптури гоголівських персонажів – усюди! **«Дивовижна Мирго-**

родська калюжа», що не висохла до наших днів, барвисто описана М. В. Гоголем у його повісті «Як посварився Іван Іванович з Іваном Никифоровичем». Та її статус «як калюжі» зараз переглянтий громадою міста: по водойму гордовито і велично плавають білі лебеді, для яких влаштовано кілька будиночків.

З цікавою історією міста, з його людьми, що прославили Миргородський край, познайомили нас в **краєзнавчому музеї** та літературно-меморіальному музеї класика грузинської літератури XVIII ст. князя **Давида Гурамішвілі**, який у Миргороді прожив 32 роки. Тут на його могилі та біля входу у музей встановлено пам'ятники поету. Це єдиний культурологічний заклад визначному грузинському діячеві за межами Грузії.

Історію міста Миргород можна поділити на дві частини: до відкриття мінеральної води і після: завдячуючи зусиллям лікаря **І. Зубковського** в 1917 році був заснований **курорт**. І сьогодні будь-яка згадка про Миргород в першу чергу нагадує славнозвісну лікувальну воду та Миргородські санаторії, які водночас можуть прийняти на лікування та оздоровлення більше п'яти тисяч пацієнтів. До їх послуг понад дві сотні висококваліфікованих лікарів усіх профілів, сучасна лікувально-діагностична апаратура.

Цікаво було дізнатися, що історія Миргорода тісно **пов'язана з становленням українського козацтва**. З давних давен це було полкове місто Миргородського козацтва, яке брало активну участь у визвольній боротьбі українського народу проти чужоземних поневолювачів, у селянсько-козацькому постанні 1638 року проти польської шляхти. Миргородський козачий полк був одним із найбільш боєздатних і стійких у війську Богдана Хмельницького під час визвольної війни 1648-1654 рр. У 1695 році миргородські козаки у складі війська російського царя Петра I штурмували фортецю Азов, Тамань та інші укріплення турків, де «полковник Миргородський Данило Апостол паче прочих показав храбрость». З відновленням гетьманства у 1727 році миргородсь-

кого полковника **Данила Апостола** було обрано гетьманом **Лівобережної України**.

Місто Миргород дало світу ще десятки яскравих імен видатних українців. Серед величних особистостей, що примножили мистецьку славу Миргородщини знаходиться Панас Мирний, Іван Рудченко, Володимир Боровиковський, Василь Капніст, Василь Ломиковський, Анатолій Свидницький та багато інших. Миргородці свято бережуть пам'ять про славне минуле та сучасну історію краю.

С. М. Кіреєва
(*Books.khntusg.com.ua*)